

מסמך רקע לדיון בנושא:

"בית הגלגלים"

מוגש לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות

כתיבה: שרה צובנר, עובדת מחקר ומידע

אישור: דנה נויפלד, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

כ"ז בשבט תשס"ה

6 בפברואר 2005

רקע

מסמך זה נכתב לקראת דיון בהצעה לדיון מהיר של חברת הכנסת זהבה גלאון בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת. נושא ההצעה הוא "התנגדות תושבי הרצליה פיתוח לפתיחת בית הגלגלים החדש בשכונתם", והיא הועלתה בעקבות כתבתו של אהוד מלך בעיתון "ידיעות אחרונות" ב-21 בינואר 2005. המסמך יסקור את פעילות "בית הגלגלים", את תהליך הקצאת הקרקע למבנה הקבע של הסניף בהרצליה ואת הסיבות להתנגדות התושבים להקצאת הקרקע.

"בית הגלגלים" – כללי¹

אגודת ש"י (שיקום ילדים) – "בית הגלגלים", אגודה לשיקום ולסיעוד של ילדים נכים, הוקמה בשנת 1980. האגודה מסייעת לילדים, למתבגרים ולבוגרים בני 10-30 הסובלים מניוון שרירים, משיתוק מוחין וממחלות קשות אחרות. ייעודה העיקרי של האגודה הוא **שילוב הנכה בקהילה** והפיכתו לחבר פעיל ותורם (ובכלל זה שילובו במעגל העבודה והיצירה).

הצעירים משתתפים בפעילויות "בית הגלגלים" בסופי שבוע (הפעילות מתנהלת אחת לחודש וכרוכה בלינה), בקייטנות (מחנות קיץ וטיולים) בחוגים כגון אמנות, בישול ומוזיקה ובתוכנית להשמה תעסוקתית, שבכללה אבחון, הכשרה מקצועית והשמה בעבודה (בשיתוף המוסד לביטוח לאומי ומשרד התמ"ת).

בפרויקט משתתפים כ-400 ילדים ובוגרים נכים – כ-300 בפעילות סופי שבוע וכ-100 בחוגים. מפעילים אותו כ-300 מדריכים מתנדבים.

מרכז הפעילות וביתו הראשון של "בית הגלגלים" הוא בהרצליה פיתוח, ופעילים בו כ-120 חניכים ומספר זהה של מדריכים. בשנים האחרונות נוסדו ביוזמת מדריכים ותיקים שלושה בתים נוספים – בירושלים, בקיבוץ אורים שבנגב ובבוסתן הגליל.

ממטרות "בית הגלגלים":

- הכשרה תעסוקתית והשמה בעבודה לבוגרי הפרויקט.
- טיפוח מנהיגות של צעירים נכים בוגרי הפרויקט.
- חיזוק המשפחות בתהליך הטיפול התובעני בילדם ודחיית מגורים מחוץ לבית.
- העברת מסר של פתיחות, סובלנות וסבלנות.

תקציב

תקציב העמותה מתבסס ברובו על תרומות – כ-90%. שאר התקציב מקורו במשרד הרווחה.²

¹ אתר "בית הגלגלים", http://www.beitgalgalim.org.il/index.php?mode=page&pg_id=14, תאריך כניסה: 1 בפברואר 2005.

² מר אברמי תורן, מנכ"ל העמותה, שיחת טלפון, 1 בפברואר 2005.

פרויקט הקמתו של בית קבע לסניף "בית הגלגלים" בהרצלייה

"בית הגלגלים" פועל בהרצלייה פיתוח כ-25 שנה. במהלך השנים התנהלה הפעילות במבנים שכורים שהיה צריך להתאים לצורכי הנכים. זה כ-22 שנה הסניף פועל במבנה שכור בהרצלייה, אולם המבנה אינו גדול דיו לנהל בו את כל פעילויות הבית, ומפעם לפעם נדרשת התאמה לצורכי החניכים. כמו כן, בקרוב יסתיים חוזה השכירות של המבנה ואין אפשרות לחדשו, ולכן יהיה צורך למצוא מבנה אחר באזור. ואולם, מציאת מבנה כזה כמעט בלתי אפשרית, שכן יש מחסור במבנים מתאימים להשכרה.³

מאז סוף שנות ה-90 נעשו מאמצים רבים למצוא בית קבע לסניף בהרצלייה. בתחילת שנת 2000 הקצתה עיריית הרצלייה לעמותה שטח של כדונם וחצי בשכונה דרומית של הרצלייה פיתוח, סמוך לאזור התעשייה, בפינת הרחובות דוד המלך ואביגיל. על-פי נוהלי משרד הפנים דרוש אישור של הוועדה להקצאת קרקעות של עיריית הרצלייה בנוגע להקצאת הקרקע לצורכי ציבור.⁴ בראש הוועדה עומד מנכ"ל העירייה מר יחיעם שמשוני, וחברים בה גזבר העירייה, מהנדס העירייה, מנהלת מחלקת נכסים והיועצת המשפטית של העירייה.⁵

ב-27 בפברואר עתידה הוועדה להתכנס לצורך שמיעת התנגדויותיהם של תושבי השכונה, ולאחר מכן תקבל הוועדה את החלטתה בנושא. לצד תמיכה של חלק מהתושבים, צפויה התנגדותם של תושבים המתגוררים סמוך למגרש שהוקצה, וכן של עמותת תושבי מערב הרצלייה.

עמדתה של עמותת תושבי מערב הרצלייה

על-פי מכתב שנשלח לתושבים ומכתב שנשלח לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, עמותת תושבי מערב הרצלייה איננה מתנגדת לפעילות "בית הגלגלים" בשכונה, אלא לדרישת העמותה לקבל ללא תמורה קרקע שהופקעה מתושבי השכונה ומיועדת להם ולתושבי העיר.⁶ התנגדות זו מתבססת על פסק-דין של בג"ץ בעניין דומה, אשר קבע, לגישת העמותה, שהקצאת קרקע ציבורית (אשר הופקעה מן התושבים) ללא תמורה, תעשה בראש ובראשונה לטובת תושבי הסביבה, ולאחר מכן לטובת תושבי העיר. מכל החניכים של "בית הגלגלים" (400 במספר), רק שלושה הם תושבי הרצלייה, ומכאן שלפי הקריטריונים שקבע בג"ץ, אין כל מקום להקצאת הקרקע לעמותה זו.⁷

כמו כן, לטענת העמותה, על ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת להמתין להכרעתם של הגופים המוסמכים: ועדת הקצאות הקרקע של עיריית הרצלייה, מועצת עיריית הרצלייה, משרד הפנים ובשעת הצורך גם בית-המשפט. לטענת העמותה, בקיום הדיון בוועדה בעיתוי זה דווקא, לפני שמתנהל הליך תקין של שמיעת התנגדויות בפורום שקבע המחוקק לשם כך, "יש משום זילות ההליכים הקבועים בדיון וניסיון להפעלת לחץ בלתי ראוי על עיריית הרצלייה".

³ שם.

⁴ מר אביעזר גרואר, יו"ר אגודת ש"י, 1 בפברואר 2005.

⁵ הוועדה להקצאת קרקעות, עיריית הרצלייה, שיחת טלפון, 2 בפברואר 2005.

⁶ עמותת תושבי מערב הרצלייה, מכתב לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, 6 בפברואר 2005.

⁷ עמותת תושבי מערב הרצלייה, מכתב לתושבים.

תגובת "בית הגלגלים"

לדברי מר אברמי תורן, מנכ"ל עמותת "בית הגלגלים", בפגישה שיזמה העמותה עם השכנים נאמר לו כי השכנים מתנגדים בתוקף להקמת בית קבע באזור מגוריהם.

על טענות השכנים המתנגדים שהוצגו לפניו בפגישתם מר תורן מגיב כדלקמן:

- הוא שולל את הטענה שבבית הקבע ישכנו משרדי העמותה בלבד ולא יינתן בו שירות לחניכים. לטענתו, משרדי העמותה יפעלו רק בשטח קטן של המבנה.
- התושבים אומרים כי יש להקים בשטח זה בית אבות, אולם בהרצלייה פיתוח כבר יש כ-12 בתי אבות.
- אשר לטענה שיש לייעד את השטח להקמת גן ציבורי, השטח מיועד מאז שנת 1977 להיות שטח ציבורי, ולא שטח ירוק.
- בסניף עשרה חניכים תושבי הרצלייה – מספר שמתאים לשכיחות החולים באוכלוסייה – והוא משרת חניכים מהאזור כולו.

תגובת משרד הרווחה

משרד הרווחה תומך במגוון הפעילויות המתנהלות ב"בית הגלגלים" ורואה חשיבות רבה בפעילות האגודה, המגשימה את ערכי השיוויון, השילוב וההתנדבות. הוא ממליץ בחום על הקצאת קרקע בעיר לבניית מבנה קבע ל"בית הגלגלים".⁸

תגובת משרד הבריאות

ועדה מיוחדת שמינה שר הבריאות החליטה להעניק את "מגן שר הבריאות למתנדב 2002" ל"בית הגלגלים". משרד הבריאות ממליץ בחום לאשר הקצאת קרקע ל"בית הגלגלים" כדי לבנות לו משכן קבע בהרצלייה.⁹

יצוין כי למרות פנייתו, עד למועד סיום כתיבת מסמך זה לא התקבלה תגובתה של ועדת ההקצאות של עיריית הרצלייה.

⁸ פרופ' דב גולדברגר, מנכ"ל משרד הרווחה, מכתב לוועדת ההקצאות של עיריית הרצלייה, 26 בספטמבר 2004.

⁹ ד"ר בעז לב, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, מכתב לעיריית הרצלייה, 20 באוקטובר 2004.

מקורות

אתר "בית הגלגלים", http://www.beitgalgalim.org.il/index.php?mode=page&pg_id=14, תאריך כניסה: 1 בפברואר 2005.

גולדברגר דב, מנכ"ל משרד הרווחה, מכתב לוועדת ההקצאות בעיריית הרצליה, 26 בספטמבר 2004.

הוועדה להקצאת קרקעות, עיריית הרצליה, שיחת טלפון, 2 בפברואר 2005.

לב בעז, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, מכתב לעיריית הרצליה, 20 אוקטובר 2004.

מלץ אהוד, "מקלות בגלגלים", **ידיעות אחרונות**, 21 בינואר 2005.

עמותת תושבי מערב הרצליה, מכתב לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, 6 בפברואר 2005.
עמותת תושבי מערב הרצליה, מכתב לתושבים.

תורן אברמי, מנכ"ל עמותת "בית הגלגלים", שיחת טלפון, 1 בפברואר 2005.